

Research Institute of
Hawzah and University

Studies in Islam & Psychology (PSY)

Journal homepage: <https://islamicpsy.rihu.ac.ir>

Original Article

Development of a Culturally Adapted Scale for Irrational Beliefs about Marriage

Abbas-Ali Heratian¹ , Saeed Sharif Yazdi²
Zahra Rahnama³

1. Assistant Professor, Department of Family Studies, Research Institute of Hawzah and University, Qom, Iran (Corresponding Author).

a.haratiyan@gmail.com

2. M.A. in Islamic Psychology, Institute for Ethics and Education, Qom, Iran.

s.sharif.y213@gmail.com

3. M.A. Student in General Psychology, Hoda University, Qom, Iran.

zrahnama2018@gmail.com

Received: 2024/06/08; Accepted: 2024/12/18

Extended Abstract

Introduction and Objectives: The process of spouse selection is a highly significant and often challenging stage in the life of every unmarried adult. This decision can be considered one of the most important choices in a person's life, influencing their future and overall well-being. Among the key factors that shape this delicate and complex process are individuals' beliefs and expectations regarding how a spouse should be chosen. Certain beliefs and attitudes may lead to frustration and dissatisfaction in the process of spouse selection (Crosby, 1985). Restrictive beliefs about choosing a spouse fall into this category, as they foster maladaptive tendencies and behaviors and adversely affect not only the cognitive but also the motivational and behavioral domains of spouse selection (Hosseinkhani, 2020).

If individuals hold unrealistic beliefs about spouse selection, they may experience indecisiveness and failure in this crucial process (Bagarozzi & Rann, 1981). A review of previous research and literature on marriage and mate selection reveals that, to date, no culturally adapted Iranian-Islamic scale has been developed to assess irrational and restrictive beliefs regarding spouse selection. Considering the importance and cultural sensitivity of these beliefs in the marriage process, the present study aimed to design, develop, and examine the psychometric properties of a culturally adapted scale for irrational beliefs about marriage.

Methods: This study employed a descriptive-correlational design. The statistical population consisted of unmarried individuals aged 17 and above with access to virtual platforms. The sample comprised 339 participants (91 men and 248

Original Article

women) recruited through convenience sampling. Participants' ages ranged from 17 to 40 years, with a mean age of 27.06 and a standard deviation of 6.7.

Two instruments were used:

1. Preliminary Form of the Irrational Beliefs about Marriage Scale: This form was initially developed by revising the items of the Restrictive Beliefs in Mate Selection Scale by Cobb, Larson, and Watson (2003). The item pool was further enriched based on Islamic studies and insights gained from counseling clients and participants in premarital education programs, leading to the final version.
2. Restrictive Beliefs in Mate Selection Scale: Originally developed by Larson (1992) in three stages based on the Love and Mate Selection Scale.

The preliminary form of the new scale included 97 items alongside the Restrictive Beliefs in Mate Selection Scale. Both were distributed to participants via online platforms and social media. A total of 339 completed questionnaires were analyzed using SPSS version 26, employing statistical techniques such as correlation analysis, split-half reliability, and exploratory factor analysis (EFA).

Results: Content validity was assessed using the Content Validity Index (CVI) and Content Validity Ratio (CVR), yielding values of 0.94 (acceptable ≥ 0.79) and 0.83 (acceptable ≥ 0.62), respectively, indicating strong content validity. Internal consistency was measured using Cronbach's alpha, which was 0.89 for the total scale, 0.89 for men, and 0.88 for women. Split-half reliability testing showed alpha coefficients of 0.76 for the first half and 0.82 for the second half, with Spearman–Brown and Guttman coefficients of 0.85 and an inter-half correlation of 0.75.

EFA using Principal Components Analysis with Varimax rotation confirmed the factor structure of the scale. The Kaiser–Meyer–Olkin (KMO) measure of sampling adequacy was 0.72, indicating the suitability of the data for factor analysis. Bartlett's test of sphericity was significant ($\chi^2 = 11,669.665$, $df = 4,656$, $p < 0.01$), confirming sufficient inter-item correlations. Factors with eigenvalues greater than 1 were retained, supported by the scree plot.

Concurrent criterion validity was examined by correlating the new scale with the Restrictive Beliefs in Mate Selection Scale (Cobb et al., 2003). The total scores of the two scales were strongly correlated, whereas correlations between subscales (except for the “spiritual error” subscale) ranged from weak to moderate, indicating that the factors of the new scale were relatively independent.

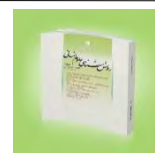
Discussion and Conclusion: The findings support the validity and reliability of the newly developed scale. The final version of the scale comprises 13 factors—Emotional Detachment, Pessimism, Egocentric Experience, Fatalism, Love as Magic, Spiritual Error, Excessive Optimism, Ineffective Problem-Solving, Rigidity, Exclusive Love, Perfectionism, Dysfunctional Signs, and Homogamy—across 90 items.

This scale can serve as a valuable tool for premarital educators and counselors in assessing irrational beliefs about marriage among clients.

Conflict of Interest: The authors declare no conflict of interest.

Keyword: Irrational Beliefs; Marriage; Mate Selection; Psychometrics; Reliability; Culturally Adapted Scale.

Cite this article: Abbas Ali Haratiyan & Saeed Sharif Yazdi & Zahra Rahnema. (2025). “Psychometric Indicators of the Children and Adolescents Patience Scale”, *Studies in Islam and Psychology*, 19(37): 17-31.

ساخت مقیاس بومی باورهای غیرمنطقی در ازدواج

عباس علی هراتیان^۱، سعید شریف یزدی^۲
زهرارهنما^۳

۱. استادیار، گروه خانواده، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم، ایران (نویسنده مسئول).

a.haratiyan@gmail.com

۲. کارشناسی ارشد روان شناسی اسلامی مؤسسه اخلاق و تربیت، قم، ایران.

s.sharif.y213@gmail.com

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد روان شناسی عمومی، دانشکده هدی، قم، ایران.

zrahnama2018@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۱۹؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۲۸

چکیده گسترده

مقدمه و اهداف: فرایند انتخاب همسر برای هر فرد بالغ و مجرد، مرحله‌ای بسیار مهم و اغلب دشوار به شمار می‌رود؛ انتخابی که می‌توان آن را مهم‌ترین انتخاب زندگی هر فرد دانست که سرنوشت و آینده وی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. ازجمله عواملی که می‌تواند در پویایی این رسم پیچیده و ظریف نقش کلیدی داشته باشد باورها و انتظارات افراد در نحوه انتخاب همسر است. برخی باورها و نگرش‌ها به ناکامی و نارضایتی از فرایند انتخاب همسر می‌انجامد (کروسبی، ۱۹۸۵). باورهای محدودکننده انتخاب همسر از همین نوع باورها هستند. این باورها زمینه‌ساز گرایش‌ها و رفتارهای نادرست است و تأثیر نامطلوب آنها، نه تنها حیطه شناختی بلکه حیطه‌های گرایشی و رفتاری در انتخاب همسر را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد (حسین‌خانی، ۱۳۹۹). اگر افراد باورهای غیرواقعی درباره انتخاب همسر داشته باشند، آنها را در فرایند انتخاب همسر دچار بی‌تصمیمی و ناکامی خواهد کرد (باگاروزی و ران، ۱۹۸۱). بررسی پژوهش‌ها و کتب مختلف در مورد ازدواج و انتخاب همسر نشان می‌دهد که تاکنون مقیاس بومی- ایرانی، اسلامی - درمورد باورهای غیرمنطقی و محدودکننده انتخاب همسر طراحی و ساخته نشده است. با توجه به اهمیت و تأثیرگذاری این باورها در فرایند وابسته به فرهنگ ازدواج و انتخاب همسر، این پژوهش با هدف طراحی، ساخت و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس بومی باورهای غیرمنطقی در ازدواج انجام شده است.

روش: این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری افراد مجرد بالای هفده سالی است که به فضای مجازی دسترسی داشتند. حجم نمونه ۳۳۹ نفر (۹۱ پسر و ۲۴۸ دختر) است که از میان جامعه یادشده با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. دامنه سنی مشارکت‌کنندگان بین ۱۷ تا ۴۰ سال با میانگین ۲۷/۰۶ و انحراف استاندارد ۶/۷ بود. در این پژوهش از دو مقیاس به‌عنوان ابزار پژوهش استفاده شده است.

Research Institute of
Hawzah and University

مطالعات اسلام و روان شناسی

Journal homepage: <https://islamicpsy.rihu.ac.ir>

نوع مقاله: پژوهشی

۱. فرم اولیه مقیاس باورهای غیرمنطقی در ازدواج: فرم اولیه این مقیاس براساس اصلاح گویه‌های مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر کوب، لارسون و واتسون^۱ (۲۰۰۳) از سوی نویسنده مسئول این پژوهش شکل گرفت و خزانه گویه‌ها به کمک مطالعات اسلامی و تجربیات حاصل از تعامل با مراجعان مشاوره پیش از ازدواج و شرکت‌کنندگان آموزش‌های پیش از ازدواج توسعه یافته و به تدوین فرم نهایی انجامیده است.

۲. مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر را لارسون در سال ۱۹۹۲ در سه مرحله متوالی براساس مقیاس عشق و انتخاب همسر تدوین شده است. فرم اولیه مقیاس باورهای غیرمنطقی در ازدواج شامل ۹۷ گویه به‌همراه مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر، آماده شده و با استفاده از شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی در اختیار شرکت‌کنندگان قرار گرفته است. تعداد ۳۳۹ پرسشنامه وارد مرحله تحلیل شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش از نسخه ۲۶ نرم‌افزار SPSS و روش‌های آماری همبستگی، دونیمه‌سازی و تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد.

یافته‌ها: جهت بررسی روایی مقیاس از شاخص روایی محتوایی و نسبت روایی محتوایی بهره برده شد. میزان ۰/۹۴ برای شاخص روایی محتوایی (معیار قابل قبول: ۰/۷۹) و ۰/۸۳ برای نسبت روایی محتوایی (معیار قابل قبول: ۰/۶۲) به دست آمد که نشان از روایی قوی این مقیاس دارد. به‌منظور بررسی هماهنگی درونی گویه‌های مقیاس از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن برای کل مقیاس ۰/۸۹، برای آقایان ۰/۸۹ و برای بانوان ۰/۸۸ به دست آمد. نتایج آزمون دونیمه‌سازی نیز نشان داد که آلفای کرونباخ نیمه اول ۰/۷۶ و نیمه دوم ۰/۸۲ است؛ همچنین ضرایب اسپیرمن برون و گاتمن و همبستگی بین دو نیمه به‌ترتیب ۰/۸۵، ۰/۸۵ و ۰/۷۵ به دست آمد. به‌منظور بررسی ساختار عاملی مقیاس از تحلیل عاملی اکتشافی به روش مؤلفه‌های اصلی و چرخش واریماکس استفاده شد. نتایج شاخص کفایت نمونه‌برداری نشان داد که نمونه‌گیری مناسبی جهت تحلیل عاملی صورت گرفته است ($KMO=0.72$). نتایج آزمون کرویت بارتلت نیز بیانگر همبستگی معنادار کافی بین عبارت مقیاس است. نتایج این آزمون با درجه آزادی ۴۶۵۶ و مجذور فی دو ۱۱۶۶۹/۶۶۵ در سطح $P<0.01$ معنادار است. به‌منظور تعیین تعداد عامل‌ها، نخست از ملاک ارزش‌های ویژه بزرگ‌تر از یک استفاده شد. برای اجتناب از دقت پایین در نتایج خروجی و نیز با توجه به نمودار اسکری، ارزش ویژه در مرحله دوم نیز بزرگ‌تر از یک انتخاب شد. جهت بررسی روایی ملاکی همزمان از پرسشنامه باورهای محدودکننده انتخاب همسر (کوب و همکاران، ۲۰۰۳) به کار رفت. نتایج حاصل گویای ارتباط قوی نمره کل دو مقیاس و ارتباط ضعیف تا متوسط زیرمقیاس‌های باورهای محدودکننده انتخاب همسر (به‌جز خطای معنوی) با نمره کل باورهای غیرمنطقی در ازدواج است ($P<0.01$). همبستگی ضعیف زیرمقیاس‌های باورهای غیرمنطقی در ازدواج نشانگر استقلال عوامل از یکدیگر است.

بحث و نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش پیش‌رو، روایی و اعتبار این مقیاس را تأیید کردند. این مقیاس در قالب سیزده عامل (احساس‌زدایی، بدبینی، تجربه خودمحورانه، تقدیرگرایی، جادوی عشق، خطای معنوی، خوش‌بینی افراطی، راه‌حل ناکارآمد، سختگیری، عشق انحصاری، کامل‌گرایی، نشانه‌های ناکارآمد و همسان‌گزینی) و نود گویه ارائه شده است. این فرم در میان مربیان و مشاوران پیش از ازدواج جهت ارزیابی باورهای غیرمنطقی افراد نسبت به ازدواج به کار می‌رود.

تعارض منافع: تعارض منافعی در این مقاله وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: باورهای غیرمنطقی، ازدواج، انتخاب همسر، روان‌سنجی، اعتبار، مقیاس بومی.

استناد: عباس‌علی هراتیان، سعید شریف یزدی، زهرا رهنما. (۱۴۰۳). «ساخت مقیاس بومی باورهای غیرمنطقی در ازدواج». مجله مطالعات اسلام و روانشناسی، ۱۹ (۳۷): ۳۱-۱۷.

۱. مقدمه

ازدواج^۱ به‌عنوان محبوب‌ترین بنیان نزد خداوند متعال (مجلسی، ۱۴۰۴، ج ۱۰۳، ص ۲۲۲) و مهم‌ترین و عالی‌ترین رسم اجتماعی است که برای دستیابی و تأمین نیازهای فراوان فرد مورد تأیید و اهتمام بوده است (سلیمی و همکاران، ۱۳۹۷). فرایند انتخاب همسر برای هر فرد بالغ و مجرد، مرحله‌ای بسیار مهم و اغلب دشوار به شمار می‌رود؛ انتخابی که می‌توان آن را مهم‌ترین انتخاب زندگی هر فرد دانست و سرنوشت و آینده وی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. انتخاب فرد درست برای ازدواج، یکی از پرمخاطره‌ترین موضوعات برای افراد مجرد در کلیه کشورهاست (لارسون و اولسون، ۱۹۸۹)^۲. لیدر و جکسون^۳ (۱۹۶۸) بیان می‌کنند که جوانان در عشق‌ورزی بی‌ملاحظه‌اند و مسائل درونی ازدواج را نادیده می‌گیرند و یا اینکه آنها را بررسی نمی‌کنند. ازجمله عواملی که می‌تواند در پویایی این رسم پیچیده و ظریف نقش کلیدی داشته باشد باورها و انتظارات افراد در نحوه انتخاب همسر است (سلیمی و همکاران، ۱۳۹۷). برخی باورها و نگرش‌ها به ناکامی و نارضایتی از فرایند انتخاب همسر می‌انجامد (کروسبی، ۱۹۸۵)^۴. باورهای محدودکننده انتخاب همسر^۵ از همین نوع باورها هستند (لارسون، ۱۹۹۲). این باورها زمینه‌ساز گرایش‌ها و رفتارهای نادرست است و تأثیر نامطلوب آنها، نه تنها حیطه شناختی بلکه حیطه‌های گرایشی و رفتاری در انتخاب همسر را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد (حسین‌خانی، ۱۳۹۹). اگر افراد باورهای غیرواقعی در مورد انتخاب همسر داشته باشند، آنها را در فرایند انتخاب همسر دچار بی‌تصمیمی و ناکامی خواهد کرد (باگاوزی و ران، ۱۹۸۱)^۶.

باورهای محدودکننده انتخاب همسر به‌عنوان باورهایی غیرشخصی تعریف می‌شوند که شاید انتخاب‌های فرد را درباره ازدواج و اینکه «با چه کسی» و «چه موقع» محدود کند، تلاش فرد را برای یافتن یک همسر مناسب افزایش یا کاهش دهد، از بررسی اندیشمندانه ضعف‌ها و قوت‌های بین فردی و عوامل پیش از ازدواج اثرگذار بر موفقیت ازدواج بازدارد و مشکلات و ناکامی در انتخاب همسر و راه‌حل‌های جایگزین را محدود کند (لارسون، ۲۰۰۰؛ کوب، ۲۰۰۳^۷ و واتسون، ۲۰۰۳^۸ و لارسون، ۱۹۹۲).

پژوهش‌های مختلفی در زمینه باورهای غیرمنطقی و محدودکننده انجام شده که غالباً غیربومی بوده و یا اینکه سعی شده مقیاس‌های غیربومی در ایران با تغییراتی اعتبارسنجی شود؛ قره‌باغی و توکلی (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی طرحواره‌های ناسازگار اولیه و باورهای غیرمنطقی در پیش‌بینی بی‌ثباتی ازدواج پرداختند. نتایج نشان دادند که طرحواره‌های ناسازگار اولیه و باورهای غیرمنطقی در مورد رابطه، به‌صورت جداگانه و همزمان پیش‌بینی‌کننده بی‌ثباتی ازدواج یا احتمال طلاق هستند.

لارسون (۱۹۹۲) مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر را در ۳۲ ماده و براساس آن نه باور محدودکننده انتخاب همسر شناسایی و ارزیابی کرده‌اند که عبارتند از: «یکی و تنها یکی»، «شریک کامل»، «خود کامل»، «رابطه کامل»، «تلاش بیشتر»، «عشق کافی است»، «هم‌خوابی»، «متضادها یکدیگر را کامل می‌کنند» و «انتخاب باید آسان باشد». در پژوهش رجبی و همکاران (۱۳۹۰) از ۳۲ ماده پس از تحلیل عاملی دوازده ماده حذف و نسخه ایرانی مقیاس لارسون در بیست ماده و شش خرده‌مقیاس آماده شد.

در پژوهشی دیگر کوب، لارسون و واتسون (۲۰۰۳)، مقیاس نگرش به ازدواج را طراحی و ۷ باور غیرمنطقی را مورد ارزیابی قرار دادند. سپهری و حسن‌زاده توکلی (۱۳۹۰) اعتبار و روایی نسخه فارسی این مقیاس را بررسی کردند و براساس تحلیل عاملی به استخراج باورها پرداختند که عبارت بودند از: عشق‌باوری، تجربه‌محوری، ایده‌آل‌نگری، متضادجویی، آسان‌بینی و خوش‌باوری. اعتبار پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ و براساس میزان بالای واریانس تبیین‌شده به‌وسیله تحلیل عاملی تأیید شد. حسین‌خانی (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «باورهای نادرست در مورد ازدواج و نقد آنها با تأکید بر منابع اسلامی»، هفده باور مخدوش در گستره اهداف و کارکردهای ازدواج، آمادگی

1. marriage

2. Larson, J. H. & Olson, D. H.

3. Lederer, W. & Jackson, D.

4. Crosby, J.

5. constraining beliefs about mate selection

6. Baggaqrozzi, D. & Rauen, P.

7. Cobb, N. P.

8. Watson, W. L.

برای ازدواج، معیارهای همسرگزینی و تطبیق معیارها بر فرد را شناسایی و تبیین می‌کند. اسدپور (۱۳۸۵) در پژوهش خود، نه باور غیرمنطقی درباره انتخاب همسر را بررسی کرده است. افزون بر اینها، در برخی پژوهش‌ها رابطه باورهای غیرمنطقی همسرگزینی با متغیرهای دیگر نیز بررسی شده است.

در آموزه‌های اسلامی و روایات معصومین (علیهم‌السلام) نیز به برخی از این باورهای غیرمنطقی اشاره و تحذیر شده است؛ برای مثال، گرچه به حضور والدین در فرایند انتخاب همسر توجه و توصیه شده است، ولی در روایتی امام صادق (علیه‌السلام) دخالت افراطی والدین را مورد انتقاد قرار می‌دهد، زیرا به محدود شدن اختیار فرد در انتخاب همسر می‌انجامد: به امام صادق (علیه‌السلام) گفتم: می‌خواهم با زنی ازدواج کنم ولی پدر و مادرم، فرد دیگری را پسندیده‌اند. امام (علیه‌السلام) فرمود: با کسی ازدواج کن که می‌خواهی و آن شخصی را که پدر و مادرت می‌خواهند، رها کن^۱ (کلینی، ۱۳۶۳، ج ۵، ص ۴۰۱). این روایت نه تنها دخالت افراطی والدین را رد می‌کند، بلکه بیان می‌دارد که نمی‌توان مخالفت در انتخاب همسر را - چنانچه برخی معتقدند - بی‌احترامی دانست؛ همچنین در اسلام این باور که ازدواج با فردی زیبا یا ثروتمند، همراه با خوشبختی خواهد بود، یک باور غیرمنطقی و نادرست معرفی و از آن نهی شده است. امام صادق (علیه‌السلام) در این باره می‌فرماید: اگر مردی به جهت زیبایی یا دارایی زنی با او ازدواج کند به همان چیز سپرده می‌شود و اگر زنی را به جهت دینداری‌اش بگیرد، خداوند زیبایی و ثروت را نیز نصیبش می‌کند^۲ (کلینی، ۱۳۶۳، ج ۵، ص ۳۳۳). اسلام مهریه را نه تنها عامل خوشبختی نمی‌داند بلکه از تعیین مهریه سنگین باز می‌دارد. امام صادق (علیه‌السلام) در این باره می‌فرماید: مهریه زن‌ها را زیاد نکنید، زیرا موجب عداوت بین مرد و زن خواهد شد^۳ (حرعاملی، ۱۳۶۷، ج ۲۱، ص ۲۵۲).

در مثالی دیگر، خداوند متعال در قرآن کریم به نوعی با این باور که فقر و بی‌پولی مانع ازدواج است، مقابله می‌کند و می‌فرماید: [مردان و زنان] بی‌همسران و غلامان و کنیزان شایسته خود را همسر دهید؛ اگر تهیدست‌اند، خدا آنان را از فضل خود بی‌نیاز می‌کند و خدا بسیار عطاکننده و دانا است^۴ (نور، ۳۲). در روایات نیز این باور اشتباه که فرد باید حتماً به لحاظ مالی تأمین باشد و بعد اقدام به ازدواج کند، مردود شمرده شده است. پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) می‌فرماید: هرکس از ترس فقر ازدواج نکند به خداوند بدگمان شده است، زیرا خداوند می‌فرماید: اگر تهیدست باشند، خداوند آنان را از فضل خود بی‌نیاز می‌کند^۵ (کلینی، ۱۳۶۳، ج ۵، ص ۳۳۰). برخی بر این باورند که خانواده در زندگی مشترک، تأثیر و اهمیتی ندارد و ملاک خود فرد است، ولی آموزه‌های دینی با این عقیده مخالف می‌باشد و خانواده را یکی از ملاک‌های ازدواج و انتخاب همسر مناسب می‌داند. پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) می‌فرماید: ای مردم! از سبزه‌های مَربله پرهیزید. گفته شد: ای پیامبر خدا! سبزه مَربله چیست؟ فرمود: زن زیباروی در رستگاه (خانواده) بد^۶ (کلینی، ۱۳۶۳، ج ۵، ص ۳۳۲).

همان‌گونه که بیان شد، بررسی پژوهش‌ها و کتب مختلف در مورد ازدواج و انتخاب همسر نشان می‌دهد که تاکنون مقیاسی بومی - ایرانی، اسلامی - در مورد باورهای غیرمنطقی و محدودکننده انتخاب همسر طراحی و ساخته نشده است. با توجه به اهمیت و تأثیرگذاری این باورها در فرایند وابسته به فرهنگ ازدواج و انتخاب همسر، در این پژوهش تلاش شده است تا سیاهه‌ای از این باورها بررسی و ابزاری جهت سنجش آن ارائه شود.

۲. روش

این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری، افراد مجرد بالای هفده سالی است که به فضای مجازی دسترسی داشتند. حجم نمونه ۳۳۹ نفر (۹۱ پسر و ۲۴۸ دختر) است که از میان جامعه یادشده با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. دامنه سنی مشارکت‌کنندگان بین ۱۷ تا ۴۰ سال با میانگین ۲۷/۰۶ و انحراف استاندارد ۶/۷ بود.

۱. عن الإمام الصادق (علیه‌السلام): قَالَ: قُلْتُ لَهُ: إِنِّي أَرِيدُ أَنْ أَتَزَوَّجَ امْرَأَةً وَإِنَّ أَبَوَيَّ أَرَادَا غَيْرَهَا: قَالَ تَزَوَّجِ الَّتِي هَوَيْتَ وَدَعْ أَلْتِي يَهْوَى أَبَوَاكَ.

۲. إِذَا تَزَوَّجَ الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ لِجَمَالِهَا أَوْ مَالِهَا وَكُلِّ إِلَى ذَلِكَ وَإِذَا تَزَوَّجَهَا لِذِيْنِهَا رَزَقَهُ اللَّهُ الْجَمَالَ وَالْمَالَ.

۳. لَا تَعَالُوا بِمُتُحَرِّمَاتِ النِّسَاءِ فَيَكُونُ عَدَاوَةً.

۴. وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ.

۵. مَنْ تَرَكَ التَّزْوِيجَ مَخَافَةَ الْعَيْلَةِ فَقَدْ آسَأَ ظَنَّهُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ.

۶. إِيَّاكُمْ وَخَضْرَاءَ الدَّمَنِ. قِيلَ: يَارَسُولَ اللَّهِ، وَ مَا خَضْرَاءُ الدَّمَنِ؟ قَالَ: الْمَرْأَةُ الْحَسَنَاءُ فِي مَتْنَبِ السَّوَاءِ.

۳. ابزار پژوهش

۳-۱. فرم اولیه مقیاس باورهای غیرمنطقی در ازدواج

فرم اولیه این مقیاس براساس اصلاح گویه‌های مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر^۱ کوب، لارسون و واتسون (۲۰۰۳) از سوی نویسنده مسئول این پژوهش شکل گرفت و خزانه گویه‌ها به کمک مطالعات اسلامی - که نمونه‌هایی از آن در بخش مقدمه بیان شد - و تجربیات حاصل از تعامل با مراجعین مشاوره پیش از ازدواج و شرکت‌کنندگان آموزش‌های پیش از ازدواج توسعه یافت و به تدوین فرم نهایی انجامید. پاسخنامه این مقیاس به شکل بله و خیر، بدون نمره‌گذاری معکوس است. تعداد بیشتر پاسخ‌های بله، نشانگر باورهای غیرمنطقی بیشتر می‌باشد. فرم اولیه شامل ۹۷ عبارت است که به‌منظور بررسی روایی از اجرای همزمان مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر (کوب، لارسون و واتسون، ۲۰۰۳) و مقیاس‌های شاخص روایی محتوایی (CVI)^۲ و نسبت روایی محتوایی (CVR)^۳ بهره‌برده شد که نتایج آنها در بخش یافته‌ها آمده است.

۳-۲. مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر

لارسون این مقیاس را در سال ۱۹۹۲ در سه مرحله متوالی براساس مقیاس عشق و انتخاب همسر تدوین کرد؛ همچنین این مقیاس پس از چندبار تحلیل عاملی و معیارهای خاص به ۳۲ ماده کاهش یافت که ۹ باور محدودکننده در زمینه‌های مختلف ازدواج (یک و فقط یکی، شخص کامل، عشق کافی است و...) را بررسی می‌کرد. پاسخ به ماده‌های این مقیاس در یک پیوستار کاملاً مخالف = ۱ تا کاملاً موافق = ۵ رتبه‌بندی شد. بدین ترتیب نمره بالا بیانگر نگرش‌های محدودکننده نسبت به عشق و انتخاب همسر در افراد است. کوب، لارسون و واتسون در سال ۲۰۰۳، با حذف دوازده ماده، نسخه ۲۰ سؤالی این مقیاس را معرفی کردند. ایشان ضرایب آلفای کرونباخ کل مقیاس را ۰/۸۸ و برای زیرمقیاس‌ها از ۰/۶۴ تا ۰/۹۸ را به دست آوردند. ضرایب آلفای کرونباخ مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر در پژوهش رجبی، فردوسی و شهبازی (۱۳۹۰) در کل نمونه ۰/۶۰، در عامل‌های هم‌باشی^۴ ۰/۷۸، اطمینان کامل^۵ ۰/۶۳، یکی و تنها یکی^۶ ۰/۵۱، متضادها یکدیگر را کامل می‌کنند^۷ ۰/۶۷، آرمان‌گرایی^۸ ۰/۵۰ و آسانی تلاش^۹ ۰/۳۷ به دست آمد؛ همچنین آلفای کرونباخ این مقیاس در پژوهش حاضر ۰/۸۸ به دست آمد.

فرم اولیه مقیاس باورهای غیرمنطقی در ازدواج شامل ۹۷ گویه به‌همراه مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر آماده شد و با استفاده از شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی در اختیار شرکت‌کنندگان قرار گرفت. تعداد ۳۳۹ پرسشنامه وارد مرحله تحلیل شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در این تحقیق از نسخه ۲۶ نرم‌افزار SPSS و روش‌های آماری همبستگی، دونیمه‌سازی و تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد.

۴. یافته‌ها

جهت بررسی روایی مقیاس از شاخص روایی محتوایی (میزان ارتباط) و نسبت روایی محتوایی (میزان ضرورت) بهره‌برده شد؛ از این‌رو فرم نهایی مقیاس در اختیار ده نفر از روان‌شناسان و مشاوران متمرکز بر حوزه ازدواج قرار گرفت که دارای مدرک کارشناسی ارشد و دکتری بودند. میزان ۰/۹۴ برای شاخص روایی محتوایی (معیار قابل قبول: ۰/۷۹) و ۰/۸۳ برای نسبت روایی محتوایی (معیار قابل قبول: ۰/۶۲) به دست آمد که نشان از روایی قوی این مقیاس دارد.

1. Mate-selection Constraining Beliefs
2. Content Validity Index
3. Content Validity Ratio
4. cohabitation
5. The perfect confidence
6. One and only
7. opposite complement
8. idealization

به منظور بررسی هماهنگی درونی گویه‌های مقیاس از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. این بررسی نشان داد که با حذف هفت گویه، اعتبار درونی مقیاس در حداکثر خود قرار دارد. هماهنگی درونی مقیاس و عوامل آن براساس مقدار آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۹، برای آقایان ۰/۸۹ و برای بانوان ۰/۸۸ به دست آمد. نتایج آزمون دونیمه‌سازی نیز نشان داد که آلفای کرونباخ نیمه اول ۰/۷۶ و نیمه دوم ۰/۸۲ است؛ همچنین ضرایب اسپیرمن برون و گاتمن و همبستگی بین دو نیمه به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۸۵ و ۰/۷۵ به دست آمد.

به منظور بررسی ساختار عاملی مقیاس از تحلیل عاملی اکتشافی به روش مؤلفه‌های اصلی^۱ و چرخش واریماکس^۲ استفاده شد. نتایج شاخص کفایت نمونه‌برداری^۳ نشان داد که نمونه‌گیری مناسبی جهت تحلیل عاملی صورت گرفته است ($KMO=0.72$). نتایج آزمون کرویت بارتل^۴ نیز بیانگر همبستگی معنادار کافی بین عبارت مقیاس است؛ درحقیقت معنادار بودن آزمون کرویت بارتل، کمترین شرط لازم برای انجام دادن تحلیل عاملی است. نتایج این آزمون با درجه آزادی ۴۶۵۶ و مجذور فی دو ۱۱۶۶۹/۶۶۵ در سطح $P<0.01$ معنادار است.

به منظور تعیین تعداد عامل‌ها، نخست از ملاک ارزش‌های ویژه بزرگتر از یک استفاده شد. برای اجتناب از دقت پایین در نتایج خروجی و نیز با توجه به نمودار اسکری (ارزش ویژه در بخش نزولی با شیب تند و قبل از تبدیل شدن به سطح افقی را کمی بالاتر از عدد ۱ نشان می‌دهد) ارزش ویژه دوم نیز بزرگ‌تر از یک انتخاب شد. جدول ۱، ماتریس عوامل را پس از چرخش به همراه بار عاملی هر یک از گویه‌ها نشان می‌دهد.

جدول ۱: ماتریس عوامل پس از چرخش به شیوه واریماکس به همراه بار عاملی هر یک از گویه‌ها

عامل	گویه‌های مرتبط	دامنه بار عاملی
عامل اول: احساس‌زدایی ^۵	۷۲-۶۷-۶۵-۶۴-۲۵	۰/۸۴ تا ۰/۲۰
عامل دوم: بدبینی ^۶	۸۳-۸۱-۸۰-۶۰-۱۲-۱۰-۲	۰/۷۱ تا ۰/۲۰
عامل سوم: تجربه خودمحورانه ^۷	۸۹-۸۸-۷۳-۷۱-۷۰-۵۵-۴۲-۳۷-۱۹-۱۳	۰/۷۱ تا ۰/۲۰
عامل چهارم: تقدیرگرایی ^۸	۹۰-۳۸-۳۶	۰/۷۶ تا ۰/۲۰
عامل پنجم: جادوی عشق ^۹	۷۶-۵۴-۵۳-۱۸-۱۷	۰/۶۸ تا ۰/۳۳
عامل ششم: خطای معنوی ^{۱۰}	۳۰-۲۲-۱۴	۰/۷۴ تا ۰/۲۵
عامل هفتم: خوش‌بینی افراطی ^{۱۱}	۵۹-۵۷-۴۸-۴۷-۴۴-۳۴-۲۶-۲۳-۲۰	۰/۷۹ تا ۰/۲۰
عامل هشتم: راه‌حل ناکارآمد ^{۱۲}	۷۸-۷۷-۷۵-۷۴-۶۳-۴۶-۹-۶-۵-۴-۳-۱	۰/۶۶ تا ۰/۲۰
عامل نهم: سختگیری ^{۱۳}	۶۲-۶۱-۴۱-۳۵	۰/۷۷ تا ۰/۳۲
عامل دهم: عشق انحصاری ^{۱۴}	۸۵-۸۴-۶۸-۵۸	۰/۷۳ تا ۰/۲۷
عامل یازدهم: کامل‌گرایی ^{۱۵}	۸۲-۷۹-۵۶-۳۹-۳۲-۱۶-۱۵-۸	۰/۶۹ تا ۰/۲۰
عامل دوازدهم: نشانه‌های ناکارآمد ^{۱۶}	۸۶-۸۷-۶۹-۶۶-۵۲-۵۱-۵۰-۴۹-۴۵-۴۳-۴۰-۳۱-۲۹-۲۸-۲۴-۲۱-۱۱-۷	۰/۷۷ تا ۰/۲۰
عامل سیزدهم: همسان‌گزینی ^{۱۷}	۳۳-۲۷	۰/۴۵ و ۰/۴۲

1. principle component
2. varimax
3. sampling adequacy
4. Bartlett's test of sphericity
5. ignoring feeling
6. pessimism
7. egocentric
8. fatalism
9. the magic of love
10. spiritual mistake
11. extreme optimism
12. inefficient solution
13. strictness
14. exclusive love
15. perfectionism
16. dysfunctional symptoms
17. matchmaking

چنان‌که جدول ۱ نشان می‌دهد، دامنهٔ بار عاملی گویه‌ها از ۰/۲۰ تا ۰/۸۴ گسترده شده است. مجموع سیزده عامل، ۶۵/۵ درصد از واریانس کل مقیاس باورهای غیرمنطقی در ازدواج را برآورد می‌کند که بیشترین سهم مربوط به عامل راه‌حل ناکارآمد است. جهت بررسی روایی ملاکی همزمان از پرسشنامهٔ باورهای محدودکننده انتخاب همسر (کوب و همکاران، ۲۰۰۳) استفاده شد. نتایج همبستگی در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: همبستگی نمره کل و زیرمقیاس‌های باورهای محدودکننده انتخاب همسر با نمره کل باورهای غیرمنطقی در ازدواج

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۱. نمره کل باورهای محدودکننده	۱													
۲. نمره کل باورهای غیرمنطقی	۰/۶۰۵ **	۱												
۳. احساس‌زدایی	۰/۲۵۴ **	۰/۵۰۱ **	۱											
۴. بدبینی	۰/۲۱۷ **	۰/۳۳۲ **	۰/۱۸۱ **	۱										
۵. تجربه خودمحوره نه	۰/۵۶۱ **	۰/۵۷۵ **	۰/۱۹۶ **	۰/۲۳۱ **	۱									
۶. تقدیرگرایی	۰/۳۱۵ **	۰/۴۷۲ **	۰/۲۱۰ **	۰/۲۱۶ **	۰/۱۲۸ *	۱								
۷. جادوی عشق	۰/۳۹۴ **	۰/۷۱۰ **	۰/۲۹۵ **	۰/۱۶۶ **	۰/۳۷۸ **	۰/۲۹۸ **	۱							
۸. خطای معنوی	۰/۰۸۵ **	۰/۳۳۴ **	۰/۲۳۶ **	۰/۱۸۶ **	۰/۱۵۲ **	۰/۱۱۱ *	۰/۱۹۵ **	۱						
۹. خوش‌بینی افراطی	۰/۲۷۹ **	۰/۵۳۲ **	۰/۲۳۲ **	۰/۱۵۳ **	۰/۱۶۴ **	۰/۳۱۸ **	۰/۳۶۹ **	۰/۲۳۶ **	۱					
۱۰. راه‌حل ناکارآمد	۰/۲۵۸ **	۰/۵۶۲ **	۰/۲۳۰ **	۰/۰۲۷ -	۰/۲۲۵ **	۰/۱۵۲ **	۰/۴۱۸ **	۰/۱۸۸ **	۰/۲۰۸ **	۱				
۱۱. سختگیری	۰/۱۶۱ **	۰/۳۱۹ **	۰/۰۸۷ **	۰/۲۷۱ **	۰/۱۶۴ **	۰/۱۱۲ *	۰/۰۵۹ **	۰/۱۰۵ **	۰/۱۷۲ **	۰/۰۷۶ -	۱			
۱۲. عشق انحصاری	۰/۴۳۸ **	۰/۵۷۲ **	۰/۱۹۰ **	۰/۱۴۷ **	۰/۳۳۱ **	۰/۲۴۸ **	۰/۴۳۴ **	۰/۰۵۶ **	۰/۲۹۹ **	۰/۲۱۳ **	۰/۱۵۴ **	۱		
۱۳. کامل‌گرایی	۰/۴۷۱ **	۰/۶۴۲ **	۰/۲۲۳ **	۰/۱۶۷ **	۰/۳۸۴ **	۰/۲۷۹ **	۰/۳۳۷ **	۰/۱۳۳ *	۰/۲۳۸ **	۰/۱۳۱ *	۰/۳۰۱ **	۰/۳۲۸ **	۱	
۱۴. نشانه‌های ناکارآمد	۰/۳۸۰ **	۰/۷۹۷ **	۰/۳۱۸ **	۰/۱۲۹ *	۰/۲۴۹ **	۰/۳۸۳ **	۰/۵۲۶ **	۰/۲۰۶ **	۰/۳۷۴ **	۰/۴۲۵ **	۰/۲۳۱ **	۰/۴۲۹ **	۰/۴۲۶ **	۱
۱۵. همسان‌گزینی	۰/۲۹۱ **	۰/۴۰۵ **	۰/۰۸۴ **	۰/۰۵۱ **	۰/۲۳۰ **	۰/۰۸۵ *	۰/۲۲۴ **	۰/۱۲۶ *	۰/۲۰۶ **	۰/۰۶۰ **	۰/۲۲۵ **	۰/۱۸۱ **	۰/۳۸۴ **	۰/۳۱۹ **

نتایج حاصل گویای ارتباط قوی نمره کل دو مقیاس و ارتباط ضعیف تا متوسط زیرمقیاس‌های باورهای محدودکننده انتخاب همسر (به جز خطای معنوی) با نمره کل باورهای غیرمنطقی در ازدواج است ($P < 0/01$). همبستگی ضعیف زیرمقیاس‌های باورهای غیرمنطقی در ازدواج نشانگر استقلال عوامل از یکدیگر است.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر ساخت مقیاس بومی باورهای غیرمنطقی در ازدواج و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی آن بوده است. یافته‌ها روایی و اعتبار این مقیاس را تأیید کرد. این مقیاس در قالب سیزده عامل (احساس‌زدایی، بدبینی، تجربه خودمحورانه، تقدیرگرایی، جادوی عشق، خطای معنوی، خوش‌بینی افراطی، راه‌حل ناکارآمد، سخت‌گیری، عشق انحصاری، کامل‌گرایی، نشانه‌های ناکارآمد و همسان‌گزینی) و نود گویه ارائه شد. این فرم در میان مریبان و مشاوران پیش از ازدواج جهت ارزیابی باورهای غیرمنطقی افراد نسبت به ازدواج قابل استفاده است. عامل اول (احساس‌زدایی)، نشانگر باور نادرست افرادی است که به شکل افراطی به معیارهای غیرهیجانی می‌پردازند و با نادیده گرفتن معیار دلنشینی به دنبال معیارهای اخلاقی و شخصیتی و تناسب‌ها هستند. گمان آنها این است که دلنشینی در ادامه رابطه به وجود خواهد آمد؛ «بهتر است با فرد ثروتمندی ازدواج کنیم که نیاز مالی مان تأمین شود» و «ظاهر و چهره مهم نیست چون پس از مدتی عادی می‌شود» ازجمله گویه‌های این عامل هستند.

عامل دوم (بدبینی)، ویژگی افرادی است که نسبت به اصل ازدواج، جنس مخالف و تلاش‌های دوره آشنایی برای شناخت بیشتر ناامید و بی‌اعتماد هستند؛ ازجمله گویه‌های این عامل می‌توان به این موارد اشاره کرد: «عشق برای داستان‌هاست و در زندگی واقعی وجود ندارد» و «ازدواج یعنی اسارت».

عامل سوم (تجربه خودمحورانه)، نشانگر باور افراد به انحصار تصمیم‌گیری به دریافت‌های شخصی است که از مسیر رابطه پیش از ازدواج حاصل می‌شود. آنها هرگونه اطلاعات رسیده از دیگران از جمله والدین در این امر را غیرمهم می‌دانند و بدین ترتیب خود را از دلسوزی و تجربه سازنده اطرافیان محروم می‌سازند. این عامل، مشابه عامل هم‌خواهی کوب، لارسون و واتسون (۲۰۰۳) است. از نمونه گویه‌های عامل سوم می‌توان به این دو گویه اشاره کرد: «والدین نباید در تصمیم ما برای ازدواج دخالت کنند» و «اگر فرد و همسر آینده او، قبل از ازدواج رابطه عمیق نداشته باشند، شانس خوشبختی‌شان را کاهش خواهند داد».

عامل چهارم (تقدیرگرایی)، باور افرادی است که بروز احساس و آشنایی برای انتخاب همسر را در حیطه قضاو قدر می‌دانند و در کنترل هیچ‌کس نیست؛ از این رو نسبت به رخداد و پیامدهای آن سلب مسئولیت از خود می‌کنند. از جمله گویه‌های مربوط به عامل چهارم این است که: «عشق و محبت در کنترل ما نیست» و «عشق در تقدیر ماست و اختیار ما هیچ دخالتی در آن ندارد».

عامل پنجم (جادوی عشق)، توصیف‌گر افرادی است که باور افراطی نسبت به هیجانات دوره آشنایی دارند و ملاک اصلی تداوم رابطه را وجود معیارهای عاطفی می‌دانند؛ از این رو عشق را نشانه‌ای مثبت و حلال مشکلات بعدی می‌دانند و معیارهای منطقی را به قدر کافی مورد توجه قرار نمی‌دهند. گویه‌هایی چون «افراد با هرکسی که برای ازدواج انتخاب کنند خوشبخت خواهند شد، به شرط آنکه به قدر کافی تلاش کنند» و «عشق عمیق به همه مشکلات سامان می‌دهد» عامل پنجم را نشان می‌دهند.

عامل ششم (خطای معنوی)، به ارزیابی برداشت‌هایی در زمینه انتخاب همسر می‌پردازد که به نادرستی، مستند به دین می‌شود. این عامل را گویه‌هایی مانند «مخالفت با نظر والدین، یعنی بی‌احترامی به آنها» و «وقتی نیت رضای خدا و رسیدن به کمال است، مهم نیست طرف مقابل چه کسی باشد» می‌سنجد.

عامل هفتم (خوش‌بینی افراطی)، سهل‌گیری افراطی در فرایند آشنایی و همسرگزینی و ازدواج بررسی می‌شود؛ گویه‌هایی مانند «اگر او دلخواه من نباشد، می‌توانم او را آن‌گونه که می‌خواهم تغییر دهم» و «انتخاب دیگران (والدین و خواهر) کافی است؛ ضرورتی نیست من هم دقت زیاد به خرج دهم» این عامل را تشکیل می‌دهند.

عامل هشتم (راه‌حل ناکارآمد)، برخی خطاهای شناختی افراد در حل مسئله ازدواج با روش‌هایی ناکارآمد را ارائه می‌کند. طبیعی است

که مسیرهای نادرست به اهداف درست نمی‌انجامد و اغلب هدف اصلی ازدواج (آرامش و رشد) فراهم نخواهد شد. برخی گویه‌های این عامل از این قرار است: «ازدواج دوی دردهای روحی است» و «ازدواج تضمین عدم انحراف است».

عامل نهم (سختگیری)، معرف افرادی است که در ارزیابی شرایط ازدواج انعطاف لازم را ندارند. این افراد با بروز نشانگان ضعیف ناکافی از عدم تناسب، رابطه و آشنایی را ترک می‌کنند. این عامل مشابه عامل آرمان‌گرایی کوب، لارسون و واتسون (۲۰۰۳) است. گویه‌هایی مانند «محرمیت موقت پیش از محرمیت دائم، بیهوده یا آسیب‌زاست» و «به کسی که سابقه ازدواج دارد، اعتمادی نیست» این عامل را نشان می‌دهند.

عامل دهم (عشق انحصاری)، نشانگر افرادی است که معتقدند گذار از دوره سوگ و بهبودی از یک تجربه عاطفی نافرجام ممکن نیست و عشق و محبت فقط یک‌بار در زندگی آنها اتفاق می‌افتد و معشوق تنها یک مصداق دارد. چنین فردی نمی‌تواند به راحتی از یک گذشته عاطفی به سمت تجربیات جدید عاطفی حرکت کند. این عامل، مشابه عامل یکی و تنها یکی کوب، لارسون و واتسون (۲۰۰۳) است. «فقط یک نفر در این دنیا است که می‌تواند مرا خوشبخت کند» و «من در زندگی فقط می‌توانم یک بار عاشق شوم» از جمله گویه‌های این عامل هستند.

عامل یازدهم (کامل‌گرایی)، معرف افرادی است که معیارهایی دشوارتر از حد معمول برای ازدواج دارند. ایشان در نیل به احساس امنیت در انتخاب همسر نیاز به جمع شدن همه شرایط دارند و حضور حداکثر، کفایت آرامش را نخواهد داشت. طبیعی است که جمع شدن شرایط در یک نفر، امری بعید است که فرد را اغلب گرفتار تأخیر در ازدواج و افزایش اضطراب در انتخاب می‌سازد. «تا زمانی که فردی کامل برای زندگی پیدا نشود، نباید ازدواج کرد» و «تا زمانی که نتوان به خود به عنوان یک همسر اعتماد کرد، نباید ازدواج کرد» از نمونه گویه‌های عامل یازدهم هستند.

عامل دوازدهم (نشانه‌های ناکارآمد)، برداشت‌های اشتباهی را از واقعیت‌های بیرونی مورد توجه قرار می‌دهد که سبب ایجاد انتظارات نادرست می‌شود؛ گویه‌هایی چون «احترام و اهمیت دادن فرد به خانواده‌اش نشان می‌دهد حتماً همسر خوبی خواهد بود» و «مهریه تضمین موفقیت زندگی است» این عامل را ارزیابی می‌کنند.

عامل سیزدهم (همسان‌گزینی)، اعتقاد افرادی را بررسی کرده است که باور دارند تنها شباهت‌های ظاهری و باطنی می‌باشد که نشانگر یک انتخاب درست است. این عامل، ناهمسوی عامل متضادها یکدیگر را کامل می‌کنند کوب، لارسون و واتسون (۲۰۰۳) است. این عامل با دو گویه سنجیده می‌شود: «من باید با کسی ازدواج کنم که خصوصیات شخصیتی او مشابه خصوصیات من باشد» و «مراعات شباهت در ویژگی‌های ظاهری و فیزیکی از ضروریات ازدواج است».

منابع

* قرآن کریم

۱. اسدپور، اسماعیل. (۱۳۸۵). «باورهای غیرمنطقی در مورد ارتباط با انتخاب همسر»، روان‌شناسی جامعه، ش ۳۷، ص ۲۸-۳۰.
۲. حرعاملی، محمد بن حسن. (۱۳۶۷). وسائل الشیعه. قم: مؤسسه آل البيت لاحیاء التراث.
۳. حسین‌خانی، هادی. (۱۳۹۹). «باورهای نادرست در مورد ازدواج و نقد آنها با تأکید بر منابع اسلامی»، پژوهشنامه اسلامی زنان و خانواده، ۸ (۲۱): ۸۹-۱۱۳.
۴. رجبی، غلامرضا؛ فردوسی، سیما و مسعود شهبازی. (۱۳۹۰). «بررسی کفایت روان‌سنجی مقیاس باورهای محدودکننده انتخاب همسر». مشاوره کاربردی، ۱ (۱): ۳۷-۵۱.
۵. سپهری، صفورا و محمدرضا حسن‌زاده توکلی. (۱۳۹۰). «بررسی اعتبار و روایی مقیاس نگرش‌های مربوط به انتخاب همسر». خانواده‌پژوهی، ۷ (۲۷): ۴۰۱-۴۱۹.
۶. سلیمی، هادی؛ علیپور، گیتا؛ تاروردی‌زاده، شهین و محمدرضا نیکخواه بهرامی. (۱۳۹۷). «پیش‌بینی باورهای غیرمنطقی همسرگزینی براساس بهزیستی ذهنی». پژوهشنامه اسلامی زنان و خانواده، ۶ (۱۰): ۷۳-۹۷.
۷. قره باغی، فاطمه و هدی توکلی. (۱۳۹۸). «طرحواره‌های ناسازگار اولیه، باورهای غیرمنطقی در مورد رابطه و بی‌ثباتی ازدواج». روان‌شناسی تحلیلی-شناختی، ۱۰ (۳۶): ۶۷-۷۷.
۸. کلینی، محمد بن یعقوب. (۱۳۶۳). الکافی. تهران: دارالکتب الاسلامیه.
۹. مجلسی، محمدباقر. (۱۴۰۴ق). بحارالانوار. بیروت: مؤسسه الوفاء.

References

10. Baggarozzi, D. & Rauen, P. (1981), Premarital counseling: Appraisal and status. American Journal of Family Therapy, 9 (3), 13-20.
11. Cobb, N. P., Larson, J. H. & Watson, W. L. (2003), Development of the Attitudes about Romance and Mate Selection Scale. Journal of Family Relations, 52(3). 222-231.
12. Crosby, J. (1985), Reply to myth: Perspectives on intimacy. New York: Wiley. Kerpelman, J. L., Pittman, J. F., Adler-Baeder, F., Eryigit, F., & Paulk, A. (2009). Evaluation of a statewide youth-focused relationships education curriculum. Journal of Adolescence 32, 1359-1370.
13. Larson, A. S. & Olson, D. H. (1989), Predicting marital satisfaction using prepare: A replication study. Journal of Marital and Family Therapy. 15(3), 1311-322.
14. Larson, J. H. (1992), You're My One and Only: Premarital Counseling for Unrealistic Beliefs about Mate Selection. American Journal of Family Therapy, 20, 242-253.
15. Larson, J. H. (2000), Should We Stay Together? A scientifically proven method for evaluating your relationship and improving its chances for long-term success. San Francisco: Jossey
16. Lederer, W. & Jackson, D. (1968), The mirage of marriage. New York: W.W. Norton.

ضمیمه

۱. ازدواج دوی دردهای روحی است.
۲. عشق برای داستان‌هاست و در زندگی واقعی وجود ندارد.
۳. ازدواج تضمین عدم انحراف است.
۴. ازدواج راه مناسبی برای جلب رضایت والدین است.
۵. می‌توان روی تغییر همسر بعد از ازدواج حساب کرد.
۶. یک ازدواج هرچند ناموفق، بهتر از مجرد است.
۷. احترام و اهمیت دادن فرد به خانواده‌اش نشان می‌دهد حتماً همسر خوبی خواهد بود.
۸. تا زمانی که فردی کامل برای زندگی پیدا نشود، نباید ازدواج کرد.
۹. ازدواج یعنی خوشبختی.
۱۰. ازدواج یعنی اسارت.
۱۱. مهریه تضمین موفقیت زندگی است.
۱۲. مردها/زن‌ها غیرقابل اعتمادند.
۱۳. والدین نباید در تصمیم ما برای ازدواج دخالت کنند.
۱۴. مخالفت با نظر والدین، یعنی بی‌احترامی به آنها.
۱۵. تا زمانی که نتوان به خود به عنوان یک همسر اعتماد کرد، نباید ازدواج کرد.
۱۶. دختر و پسر باید قبل از تصمیم قطعی برای ازدواج ثابت کنند که ارتباط کاملاً مؤثری خواهند داشت.
۱۷. افراد با هرکسی که برای ازدواج انتخاب کنند خوشبخت خواهند شد، به شرط آنکه به قدر کافی تلاش کنند.
۱۸. عشق عمیق به همه مشکلات سامان می‌دهد.
۱۹. اگر فرد و همسر آینده‌اش قبل از ازدواج رابطه عمیق نداشته باشند، شانس خوشبختی‌شان را کاهش خواهند داد.
۲۰. اگر او دلخواه من نباشد، می‌توانم او را آن‌گونه که می‌خواهم تغییر دهم.
۲۱. از عوامل خوشبختی این است که در مکانی مقدس، خطبه عقد ما جاری شود.
۲۲. وقتی نیت رضای خدا و رسیدن به کمال است، مهم نیست طرف مقابل چه کسی باشد.
۲۳. انتخاب دیگران (والدین و خواهر) کافی است؛ ضرورتی نیست من هم دقت زیاد به خرج دهم.
۲۴. همسری مناسب است که از هر جهت کامل باشد و در امور معنوی، سرآمد.
۲۵. بهتر است با فرد ثروتمندی ازدواج کنیم که نیاز مالی مان تأمین شود.
۲۶. پسر حق دارد انتظار داشته باشد همسر آینده‌اش مطیع محض بوده و هر آنچه را که می‌گوید اطاعت کند.
۲۷. من باید با کسی ازدواج کنم که خصوصیات شخصیتی او مشابه خصوصیات من باشد.
۲۸. مشاوره پیش از ازدواج تضمین‌کننده موفقیت ازدواج است.
۲۹. از عوامل خوشبختی این است که فردی مقدس، خطبه عقد ما را بخواند.
۳۰. همین که رفتارهای مذهبی (نماز و روزه) داشته باشد، کافی است.
۳۱. در نظر گرفتن اعداد مقدس برای مهریه در خوشبختی مؤثر است.
۳۲. باید درستکار با درستکار و گنهکار با گنهکار ازدواج کند.
۳۳. مراعات شباهت در ویژگی‌های ظاهری و فیزیکی از ضروریات ازدواج است.
۳۴. ازدواجی که با آشنایی در فضای مجازی شروع شود، آسیب‌زاست.

۳۵. محرمیت موقت قبل از محرمیت دائم، بیهوده یا آسیب‌زاست.
۳۶. عشق و محبت در کنترل ما نیست.
۳۷. با کسی خوشبخت می‌شوم که خودمان آشنا شده باشیم، نه اینکه دیگران معرفی کنند.
۳۸. عشق در تقدیر ماست و اختیار ما هیچ دخالتی در آن ندارد.
۳۹. تا گذشته طرف مقابل کاملاً روشن نشود، شناخت کامل نشده است.
۴۰. فقط یک رابطه عاطفی فوری می‌تواند شکست عاطفی قبل را جبران کند.
۴۱. به کسی که سابقه ازدواج دارد، اعتمادی نیست.
۴۲. دوستی با طرف مقابل، زمینه خوبی برای ازدواج با اوست.
۴۳. ضروری است پسر، خدمت سربازی را قبل از ازدواج تمام کرده باشد.
۴۴. خانواده‌ی او چه اهمیت دارد؟! من که نمی‌خواهم با خانواده او ازدواج کنم!
۴۵. دلنشینی بعد از ازدواج به وجود خواهد آمد، اگر ازدواج به قدر کافی منطقی باشد.
۴۶. ارضای نیاز جنسی، دلیلی کافی برای ازدواج است.
۴۷. سن تنها یک عدد است که هیچ تأثیری بر ازدواج ندارد.
۴۸. مهریه را کی داده؟! کی گرفته؟!
۴۹. نشانه خوبی است اینکه همه نظرات مرا می‌پذیرد.
۵۰. ازدواج با فامیل خطاست.
۵۱. مخفی کردن گذشته از طرف مقابل، خلاف صداقت است.
۵۲. استخاره برای ازدواج ضروری است.
۵۳. ازدواج خوب همیشه تمام آرزوها و خواسته‌های فرد را برآورده می‌کند.
۵۴. عاشقان واقعی به صورت خودکار، احساسات و افکار طرف مقابل را حدس می‌زنند.
۵۵. زندگی مشترک پیش از ازدواج، راه مطمئنی برای پیش‌بینی موفقیت زندگی پس از ازدواج است.
۵۶. کسی که انتخاب می‌کنم باید همه معیارهای همسر خوب مد نظر مرا داشته باشد.
۵۷. یافتن همسر مناسب، بیشتر نتیجه شانس است تا تلاش.
۵۸. فقط یک نفر در این دنیا است که می‌تواند مرا خوشبخت کند.
۵۹. بی‌تردید ازدواجم اتفاق خواهد افتاد.
۶۰. تلاش برای شناخت پیش از ازدواج، بی‌فایده است؛ تا زیر یک سقف زندگی نکنی، نمی‌توانی همسرت را بشناسی.
۶۱. کوچک‌ترین عدم توافق به معنای شکست ازدواج است.
۶۲. تا زمانی که از نظر مالی همه امکانات فراهم نشود، ازدواج کردن اشتباه است.
۶۳. ازدواج می‌تواند راه حل مناسبی برای فرار از مشکلات زندگی باشد.
۶۴. ظاهر و چهره مهم نیست، چون پس از مدتی عادی می‌شود.
۶۵. ظاهر و چهره مهم نیست، مهم اخلاق و شخصیت فرد است.
۶۶. تعهد بین دو نفر مهم‌تر از تفاهم و توافق است.
۶۷. خوشبختی حاصل توافق و تفاهم است، نه علاقه‌مندی و دلنشینی.
۶۸. من در زندگی فقط می‌توانم یک‌بار عاشق شوم.
۶۹. ازدواج با پسری که خیلی از دختر بزرگ‌تر است، می‌تواند خوشبختی را بیشتر تضمین کند.

۷۰. مهم تناسب شخصیتی است، نه تناسب‌های فرهنگی و دینی و مالی و
۷۱. شناخت حاصل از گفتگوها و ملاقات‌ها مهم‌تر از شناخت حاصل از تحقیقات میدانی است.
۷۲. ظاهر و قیافه مهم نیست، مهم خانواده اوست.
۷۳. تحقیق میدانی مفید نیست، چون مردم همیشه حقایق را پنهان می‌کنند.
۷۴. ازدواج فرد را مسئولیت‌پذیر می‌کند.
۷۵. ازدواج بر هر درد بی‌درمان دواست.
۷۶. همین که احساسم خوب باشد، کافی است.
۷۷. ازدواج راه خوبی برای فرار از خانه پدری است.
۷۸. ازدواج، تنهایی را از بین می‌برد.
۷۹. نباید در ازدواج عجله کرد، همیشه گزینه بهتری هم وجود دارد.
۸۰. ازدواج چیزی جز محدودیت نیست.
۸۱. باید در ازدواج عجله کرد، شاید هیچ گزینه بهتری وجود نداشته باشد.
۸۲. تا زمانی که فرد ایده‌آل خود را نیافته‌ام، نباید ازدواج کنم.
۸۳. مشاوره پیش از ازدواج، مانع از ازدواج است.
۸۴. اگر با فرد مورد علاقه‌ام ازدواج نکنم، با هیچ‌کس دیگری خوشبخت نخواهم شد.
۸۵. شانس فقط یک‌بار در خانه را می‌زند.
۸۶. مراقبت از همسر زیبا سخت است.
۸۷. با افراد پایین‌تر از خود ازدواج کن تا روی او نفوذ داشته باشی.
۸۸. لازم است قبل از اطلاع‌دادن به والدین، خودمان درباره رابطه‌مان مطمئن شویم.
۸۹. خدا هم طرفدار دخترها و پسرهای عاشق است؛ باید‌ها و نبایدهای عرفی و دینی منطقی نیست.
۹۰. خدایی که مرا آفریده، موظف به زمینه‌سازی ازدواج من است.